

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår saksbehandler/tlf.
Jon Øygarden Flæten

Vår ref.
19/5971
Deres ref.
19/1910

Oslo,
21.06.2019

Hørings svar: Eventuell justering av publiseringsindikatoren i lys av Plan S

Kunnskapsdepartementet vurderer en justering av publiseringsindikatoren på bakgrunn av Plan S, og vi takker for anledningen til å komme med innspill.

Departementet ønsker innspill på tre alternativer: 1) beholde dagens indikator uten endringer, 2) beholde dagens indikator uendret men legge til en egen indikator som belønner åpen publisering (på begge nivåer eller bare nivå 2) og 3) beholde nivå 2, men midlertidig sette uttellingen lik nivå 1 i en overgangsperiode.

Forskningrådet anbefaler alternativ 3, *beholde nivå 2, men midlertidig sette uttellingen lik nivå 1 i en overgangsperiode*. Åpen forskning, og særlig Plan S og nye typer publiseringsavtaler med forlagene, er i ferd med å endre det internasjonale publiseringslandskapet. Vi mener alternativ 3 bidrar til å redusere noen av spenningene og målkonfliktene vi ser mellom publiseringsindikatoren og Plan S og DORA-prinsippene for vurdering av forskning. Dette alternativet gir samtidig anledning til å diskutere og utrede nærmere hva som er gode fremtidige modeller for måling og finansiering knyttet til vitenskapelig publisering i Norge. Det sikrer også en fortsatt veiledning til forskerne om hva fagmiljøene anser som særlige gode publiseringskanaler (nivå 2 tidsskriftene).

Kunnskapsdepartementet legger til grunn for høringen at åpne kanaler er underrepresentert på nivå 2 i det norske kanalregisteret, og peker på en mulig målkonflikt mellom Plan S og incentivet i publiseringsindikatoren. Forskningrådet mener at denne målkonflikten er reell, og får tydelige signaler om dette fra forskere i sektoren. Plan S-veilederen gjør det klart at det finnes forskjellige muligheter til publisering i samsvar med Plan S i tillegg til Gull OA-publisering. Overgangsavtaler gjør at norske forskere kan publisere artikler åpent i mange tidsskrift, og Plan S tydeliggjør at forfattere/institusjoner beholder rettighetene til å gjøre alle artikler åpent

tilgjengelig i arkiv i tråd med kravene. Vi mener derfor at en tilleggsindikator for åpen publisering (Alternativ 2) ikke er nødvendig for å sikre mulighetene til publisering i samsvar med Plan S. Den lave andelen åpne tidsskrift på nivå 2 illustrerer likevel at publiseringsindikatoren slik den er innrettet i dag, i stor grad bidrar til å dreie publiseringen mot tradisjonelle kanaler. Åpne tidsskrift og publiseringsplattformer spiller en viktig rolle i overgangen til åpen tilgang. Å sette lik uttelling i en overgangsperiode gir tid til å utvikle et finansieringssystem som bedre kan stimulere nye tilnærminger til vitenskapelig publisering.

Det pågår en bred diskusjon internasjonalt om bruken av publiseringskanal og bibliometriske indikatorer som mål for forskningskvalitet. Mange forskere opplever et uheldig og ensidig fokus på publisering i prestisjefylte tidsskrift og upresise kvantitative mål når de vurderes for stillinger, opprykk eller prosjektfinansiering. Innspill til Plan S, og særlig fra forskere tidlig i karrieren, påpekte behov for å forbedre systemene for vurdering av forskning og forskere.

Dagens publiseringsindikator skal bidra til økt forskningskvalitet ved å særlig belønne institusjoner for publisering i kanalene som er mest anerkjent i forskningsmiljøene. Selv om NPI er ment å virke på institusjonsnivå, er det er påvist at indikatoren i stor grad også har virkning på lavere nivåer, også på individnivå.¹ Vi mener at dagens publiseringsindikator er med på å forsterke vektlegging av publiseringskanal/-nivå som surrogatmål for forskningskvalitet. Plan S legger vekt på at forskning skal vurderes på grunnlag av innhold og kvalitet heller en hvor den er publisert, i tråd med The San Fransisco Declaration on Research Assessment (DORA).² Forskningsrådet og flere norske institusjoner har allerede signert DORA-erklæringen, og denne tematikken står sentralt i UHRs arbeid med åpen forskning og i internasjonale prosesser om vurdering av forskning og forskere i regi av EUA og Science Europe. Vi mener det er viktig at det norske finansieringssystemet knyttet til publisering spiller på lag med slike målsetninger og prosesser for vurdering av forskning i Norge og internasjonalt, og at alternativ 3 vil redusere noe av målkonflikten mellom publiseringsindikatoren og DORA-prinsippene for vurdering av forskning.

En midlertidig justering av publiseringsindikatoren jf. alternativ 3 vil gi anledning til å tenke videre om finansieringssystemet og hvordan dette kan svare godt til et en ny situasjon hvor det er publiseringstjenester, og ikke lenger lesetilgang, som skal finansieres. Vi anbefaler at departementet starter en diskusjon med sektoren om en finansieringsmodell som svarer til institusjonenes kostnader forbundet med publisering. En slik modell vil kunne innebære at deler av finansieringen knyttes til omfanget av åpen og betalt publisering ved institusjonene. Samtidig må det unngås at slike modeller blir sett på som stykkprisfinansiering og bidrar til uhensiktsmessig økning i publiseringsvolum. Forskningsrådet ser fram til videre dialog med Kunnskapsdepartementet og sektoren om disse problemstillingene.

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

---

¹ Kaare Aagaard, "How incentives trickle down: Local use of a national bibliometric indicator system", *Science and Public Policy* 2015. <https://doi.org/10.1093/scipol/scu087>

² The San Fransisco Declaration on Research Assessment, <https://sfdora.org/>

John-Arne Røttingen
Administrerende direktør

Jon Øygarden Flæten
Seniorrådgiver
Område for vitenskap og forskningssystemet